

Utdanningsplan for Fødselshjelp og kvinnesykdommer i Helgelandssykehuset

Om utdanningsvirksomheten

Helgelandssykehuset HF er lokalsykehus for en befolkning på ca. 77 000 innbyggere fordelt på 18 kommuner på Helgeland. Helgelandssykehuset har ca. 2400 ansatte og har en klinikkgjennomgående organisering med lokalisasjoner i Sandnessjøen, Mosjøen, Mo i Rana og Brønnøysund. Hovedkontoret ligger i Sandnessjøen.

Helgelandssykehuset tilbyr utdanning innen 18 spesialiteter. For alle spesialitetene må LIS ha spesialiseringperiode ved et samarbeidende foretak for å få fullført alle læringsmål.

Administrerende direktør har det øverste ansvaret for spesialistutdanningen for leger i Helgelandssykehuset. Administrerende direktør har delegert beslutningsmyndighet for utdanningen av spesialister i del 1 og del 2/3 til henholdsvis LIS 1-komite og overordnet utdanningsutvalg. Videre ligger ansvaret for å følge opp utdanningsvirksomhetens plikter etter Spesialistforskriftens aktuelle paragrafer i linjeledelsen i foretaket.

Overordnet utdanningsutvalg skal bidra til at utdanningen av LIS skjer innen faglig forsvarlige rammer og på en måte som sikrer god kvalitet og gjennomstrømming i utdanningsløpet. Utvalget ledes av medisinsk direktør og består av klinikkjefer, utdanningskoordinerende overlege, HR-rådgiver, representanter for utdanningsansvarlige overleger og foretakstillitsvalgt for Yngre legers forening.

Om klinikken

Kirurgisk klinikk er organisert i tre avdelinger lokalisert til Mosjøen, Sandnessjøen og Mo i Rana, samt fødestue ved DMS i Brønnøysund. Klinikken ivaretar lokalsykehusfunksjonen for Helgelands befolkning innen fagområdene generell kirurgi, gastroenterologisk kirurgi, obstetikk og gynekologi, ortopedi, urologi, øre-nese-hals og plastikkirurgi. Sykehusenhetene i Sandnessjøen og Mo i Rana er akuttsykehus med traumefunksjon. Det er noe variasjon i behandlingstilbudet ved de ulike avdelingene avhengig av funksjonsfordelingen innad i foretaket.

Enhet for kvinnesykdommer og fødselshjelp

Kvinne- og fødeenheten ved Helgelandssykehuset er organisert ved to lokalisasjoner, i Mo i Rana og i Sandnessjøen. Aktiviteten og driften er tilnærmet lik ved de to lokalisasjonene og beskrives derfor videre som en felles, samlet enhet. I tillegg er det en jordmorstyrt føde- og barselstue i Brønnøysund organisert under Sandnessjøen.

Enheten består av føde- og kvinneavdeling, fødepoliklinikk, gynekologisk poliklinikk og operasjon for inneliggende og dagkirurgiske pasienter. I tillegg utføres innledende utredning, medisinsk behandling og oppfølging av gynekologisk kreft i samarbeid med sykehus med regional funksjon for kreftbehandling. Kreftkirurgi utføres ikke ved enheten.

I 2022 utførte kvinne- og fødeenheten til sammen nærmere 12.000 pasientkontakter, inkl. 10.000 polikliniske konsultasjoner, i overkant av 1400 ordinære innleggelser samt vel 1000 dagbehandlinger i avdelingene. Det ble utført over 600 operasjoner ved enheten totalt samme år.

Gynekologspesialister i Sandnessjøen har i tillegg regelmessig poliklinisk virksomhet i Mosjøen og Brønnøysund.

Fødeavdelingene ved Mo i Rana og Sandnessjøen tar imot fødende med lav til middels risiko. Fødestuen i Brønnøysund tar kun imot lavrisikofødende. Fødende med høy risiko, eller ved mistanke

om sykdom hos foster, henvises videre til sykehus innad eller på tvers av helseregionen etter individuell vurdering. Enheten som helhet har omkring 600 fødsler i året, med lik fordeling på de to lokalisasjonene, og med keisersnittandel på 15-20%.

Enheten har fem spesialiststillinger på hver av lokalisationene. Det er ansatt to spesialister med doktorgrad, og det er for tiden én lege i doktorgradsløp. Helseforetaket har fire LIS-stillinger med to stillinger på hver lokasjon.

Vaktordningen er tilrettelagt med døgnvakter med LIS i ikke-vaktbærende sjikt, hhv. 5-delt og 4-delt i Sandnessjøen og Mo i Rana. LIS og overlege har passiv vakt med utrykning etter kl. 16.30 i hverdager og etter kl. 13 i helg -og helligdager. LIS 1 dekker primærvaktsjiktet for akutte kirurgiske og medisinske pasienter, og har tilstedevakt på sykehuset.

Om utdanningsløpet

LIS kan gjennomføre store deler av spesialistutdanningen sin ved Helgelandssykehuset. For oppnåelse av læringsmål har LIS daglig, rullerende arbeidsoppgaver mellom føde -og gynekologisk avdeling, fødepoliklinikk, gynekologisk poliklinikk og operasjon, i tillegg til vaktarbeid med mottak av både gynekologiske og obstetriske pasienter. I løpet av minimum 3,5 år skal LIS ha oppnådd følgende læringsmål ved foretaket:

- Basale kirurgiske ferdigheter: GYN 97-101
- Gynekologi: GYN 52-67, 69-93, 95-96
- Gynekologisk onkologi: GYN 103-104, 106, 108-109,
- Fødselshjelp: GYN 29-33, 36-37, 39-41, 43-45
- Reproduksjon og infertilitet: GYN 113-118
- Svangerskapsomsorg: GYN 1-3, 5-6, 9-11, 13-25, 27 og 119.

Læringsmål som ikke kan oppnås ved virksomheten omhandler i hovedsak risikosvangerskap og -fødsler samt enkelte læringsmål i kreft og palliasjon:

- Gynekologi: GYN 68 og 94
- Gynekologisk onkologi: GYN 102, 105, 107, 110-112
- Fødselshjelp: GYN 34-35, 38, 42, 46-51
- Svangerskapsomsorg: GYN 4, 7-8, 12, 26, 28

Flere av læringsmålene som oppnås i annet helseforetak kan påbegynnes ved HSYK HF. LIS får gjennomført operative forløsningsperioder ved helseforetaket, men for å oppnå tilstrekkelig volum innen obstetrikk, vil en spesialiseringsperiode ved et universitetssykehus være nødvendig for opparbeidelse av klinisk erfaring og kompetanse.

Det er utarbeidet fagavtaler for spesialiseringsperioder for LIS mellom Helgelandssykehuset og St. Olavs, OUS og UNN Tromsø med normert tid på hhv. 18 måneder (St. Olavs, OUS) og 24 måneder (UNN) for å oppnå kompetansemål som ikke kan fullføres lokalt. Det foreligger også interne avtaler for hospitering ved kirurgiske avdelinger (urologi og generell kirurgi) for oppnåelse av kirurgiske læringsmål, som rekto -og cystoskopier (kompetansemål 90 og 91). Rektoskopi utføres ved kirurgisk avdeling Helgelandssykehuset, hhv. Mo i Rana eller Sandnessjøen. Ulike kirurgiske inngrep kan også

utføres ved kirurgiske avdelinger (jfr. Prosedyreliste for del 2 kirurgi (FKI)). Cystoskopi utføres ved urologisk avdeling Helgelandssykehuset Mosjøen.

En forventer at LISen må hospitere i totalt 2-4 uker ved kirurgiske avdelinger. Rotasjon mellom ulike læringsarenaer innad i eget helseforetak skjer etter hensyn til LISens behov iht. gjennomføringsplan og individuell plan samt etter enhetens behov.

Spesialistutdannelsen forventes fullført etter minimum 6,5 år fra påbegynt LIS 1-tjeneste, og vil tilpasses LISens behov.

Introduksjon av nye LIS

Ved oppstart tas LIS i mot av enhetsleder eller seksjonsoverlege for omvisning i avdelingen, innføring i rutiner og hjelp til praktiske forhold som adgangskort, arbeidstøy, datatilgang etc. De første dagene etter oppstart er avsatt til introduksjon og opplæring hvor LIS følger annen erfaren LIS eller overlege. De første ukene forventes det ikke at LIS har selvstendig poliklinikk, men gjennomfører undersøkelser under supervisjon av erfaren LIS eller overlege.

LIS vil i løpet av de fire første ukene få tildelt veileder, individuell utdanningsplan og det vil bli utarbeidet en individuell gjennomføringsplan for utdanningsforløpet som beskriver hva som skal gjennomføres basert på bakgrunn, erfaring og krav til utdanningen.

Ved nyansettelse vil LIS gå direkte inn i en rullerende turnusplan. LIS er ikke vaktbærende sjikt, og går alle sine vakter sammen med spesialist. LIS vil dermed ha kontinuerlig tilgang på supervisjon av spesialist. Det er derfor ikke behov for følgevakter eller oppnåelse av vaktkompetanse før man inngår i vaktordning.

Utdanningsutvalget ved enheten arbeider for tiden med opprettelse av en felles startplan for nye LIS. Hensikten med startplanen er å gi nye LIS en introduksjon i gynekologi -og obstetrikkfaget, men også for å sikre en større grad av selvstendighet ved poliklinikk og mindre gynekologiske inngrep. Blant annet selvstendig kunne utføre vaginal ultralyd, prøvetaking (celleprøver, biopsier, dyrkningsprøver), innleggelse av spiral mm. Ved oppstart tilstrebes det at utdanningskandidaten får følge jordmor i avdelingsarbeid for innlæring av rutiner og sikre tidlig erfaring med normale fødsels -og barselforløp.

Supervisjon, veiledning og faglig utvikling

LIS har fortløpende og kontinuerlig supervisjon av spesialist. LIS og spesialist jobber tett sammen i hverdagen, hvilket gjør supervisjon lett tilgjengelig. Supervisør er tilgjengelig for LIS ved innlæring av nye ferdigheter og prosedyrer, og kan bistå LIS umiddelbart ved behov, både på dagtid og på vakt. Legene ved de ulike spesialitetene i foretaket arbeider tett sammen, noe som gjør det enkelt for lege i spesialisering også å konferere med andre spesialiteter ved behov. Et nært samarbeid med jordmødrene i avdelingene stimulerer også til faglig utvikling hos LIS.

Ved oppstart i kvinne -og fødeseksjonen får LIS tildelt klinisk veileder som skal følge LIS over tid. LIS får fortløpende tilbakemelding på faglig progresjon samt regelmessig kompetansevurdering, blant annet ved månedlig individuell veiledning. Under veiledersamtaler kan en drøfte faglige problemstillinger, egenutvikling og andre temaer som kan oppstå i en klinisk arbeidshverdag. Tid til veiledning avsettes i arbeidsplanen og veiledning dokumenteres i kompetansemodulen.

Alle LIS 2/3 skal som en del av FKM delta i en langsgående veiledningsgruppe over tid på tvers av spesialitetene. Hensikten er å ha en trygg og forutsigbar mulighet til å drøfte temaer innen FKM i lys av egen erfaring og faglige utvikling. Vi mener fagovergripende grupper vil tilføre det enkelte fag andre perspektiver, bidra til økt kjennskap på tvers av faggrensene og stimulere til samarbeid på tvers. Gruppeveiledningen ledes av egne veiledere.

LIS har to fordypningsdager i løpet av en 4-ukersperiode, dvs. 4 timer fordypning per uke på dagtid. Fordypningsdager er lagt inn i arbeidsplanen til LIS.

Internundervisning og kurs

Det er avsatt tid i timeplan for undervisning hver tirsdag og fredag for å gi LIS nødvendig teoretisk bakgrunn for faglig virksomhet. Det tilstrebes 90-120 minutter internundervisning ukentlig for å oppnå minimum 70 undervisningstimer per år. Tirsdager deltar enheten på undervisning fra kvinne- og fødeseksjon ved NLSH Bodø. Fredag er det avsatt 60 minutter til fellesundervisning med Mo i Rana og Sandnessjøen. LIS 2/3 oppmuntres til å delta på 2-3 anbefalte kurs per år, og ledelsen legger til rette for dette.

Simulering og ferdighetstrening

Det er avsatt 1 time annenhver uke til simulering -og ferdighetstrening for LIS. Ferdighetstreningen innen for gynekologi og obstetikk foregår under veiledning fra spesialist eller erfaren jordmor, avhengig av valgt emne. Foretaket har simuleringsutstyr med blant annet laparoskopiboks og simuleringsdukke for ferdighetstrening som er tilgjengelig for LIS 3. Det organiseres også fagdager innen obstetikk med team-trening og nyfødt-resuscitering etter BEST-prinsippet.

Felles kompetansemål (FKM)

Felles kompetansemål er et sett av læringsmål som gjelder for alle spesialiteter og som strekker seg gjennom hele utdanningsforløpet til den enkelte lege i spesialisering. FKM for utdanningens del 2/3 inneholder til sammen 24 læringsmål innen temaene etikk, forskningsforståelse, lovverk, kommunikasjon, kunnskapshåndtering, kvalitet og pasientsikkerhet, pasient- og brukermedvirkning, pasient- og pårørendeopplæring, samhandling, systemforståelse, organisasjonsutvikling og ledelse.

I Helgelandssykehuset er ansvaret for å organisere felles kompetansemål lagt til overordnet utdanningsutvalg, som også skal vurdere og vedta omfang av gruppeveiledning.

Kompetansen relatert til FKM skal i hovedsak oppnås i det daglig kliniske arbeid. I tillegg vil læringen skje gjennom læringsaktiviteter som veiledning, internundervisning, tverrfaglige samarbeidsmøter, gruppeveiledning, selvstudium, digital læring (kurs og podcast), samt lokalt og nasjonale kurs.

LIS skal delta på det nasjonalt anbefalte kurset i administrasjon og ledelse, samt nettkurset i sakkyndig arbeid. Alle LIS skal være med på et to-dagers kurs i veiledning og supervisjon som arrangeres i foretaket. Dette kurset er også lagt til rette for at overleger kan delta for å oppnå veiledningskompetanse.

Kompetansen i forskningsforståelse oppnås ved gjennomføring av digitalt kurs i «Kunnskapsbasert praksis». LIS skal også gjennomgå, eventuelt bidra til utarbeidelse av, en forskningsprotokoll sammen med forskningskompetent veileder eller annen ressursperson. Klinisk-etiske problemstillinger og personvern vil være tema i gruppeveiledningen, og det vil legges opp til at KEK inviteres med på egne møter hvor dette har spesielt fokus.

LIS skal være med i et forbedringsarbeid i egen avdeling, dette kan for eksempel være å forbedre en prosedyre eller et pasientforløp. Arbeidet skal legges frem for avdelingsleder som et refleksjonsnotat for forbedringsområde.

Forskning

Forskning er en ønsket og prioritert aktivitet ved Helgelandssykehuset, hvor man har som mål å tilrettelegge for forskningsaktiviteter i kliniske avdelinger. Det er rundt 15 klinisk ansatte med doktorgrad i foretaket, hvorav to av disse er overleger ved kvinne -og fødeenheten med en tredje overlege i et pågående doktorgradsløp. Foretaket har flere pågående forskningsprosjekter innenfor

fagområder som nevropsykologi, gynekologi, farmasi, voksenpsykiatri, ortopedi, indremedisin og gastrokirurgi, som også inkluderer Ph.D.- og postdoktorstillinger. Det publiseres vanligvis mellom 15-25 vitenskapelige publikasjoner fra Helgelandssykehusets forskere hvert år, med omtrent lik fordeling mellom psykisk helse og somatikk. Enheten har fokus på å få god dekning av registrering i norsk kirurgisk inkontinensregister, NKIR, norsk gynekologisk endoskopiregister (NGER), Kremt og Medisinsk fødselsregister (MFR). Ved kvinne -og fødeenheten jobbes det for tiden med case-rapporter og kvalitetsprosjekter som planlegges publisert innen 2024. Datamaterialet er blant annet hentet fra Norsk Gynekologisk Endoskopiregister (NGER). Alle endoskopiske inngrep ved kvinne -og fødeenheten registreres fortløpende NGER, og enheten har et tett samarbeid med registeret for kvalitetssikring av våre operasjoner.

Helgelandssykehuset har vedtatt en egen forsknings-, innovasjonsstrategi og handlingsplan som gjelder frem til 2026. Forsknings- og innovasjonssjef er ansatt i fagstab og leder blant annet foretakets forsknings- og redelighetsutvalg. Forskningsutvalget bidrar med generell støttefunksjon rundt forskningsaktiviteter og forvalter også ordningen med interne forskningsmidler som utlyses årlig. Dette inkluderer såkornmidler for å stimulere til forskning, samt belønningsmidler for publikasjoner. Annet hvert år arrangeres Helgelandssykehusets forskningskonferanse. Det holdes digitale forskningsforelesninger med interne og eksterne forelesere for hele foretaket. Les mer: <https://helgelandssykehuset.no/fag-og-forskning/forskning-og-innovasjon>.

Flere leger i foretaket har bistilling som lektor knyttet til undervisning av 5. års medisinstudenter fra UiT Norges arktiske universitet. Det er blant annet brukt data fra kvinne -og fødeavdelingen ved Helgelandssykehuset Sandnessjøen i to 5.-årsoppgaver fra UiT med lokal gynekologspesialist som veileder. Begge oppgavene ble fremlagt ved Gynekologisk årsmøte 2021. Helgelandssykehuset legger også til rette for utdanning innen e-helse (mastergradstudier) og sykepleie i samarbeid med henholdsvis UiT Norges arktiske universitet, samt Nord Universitet og VID vitenskapelige høgskole.

Individuell utdanningsplan

Ved ansettelse vil LIS få tildelt en læringsmålplan i Kompetanseportalen. Denne spesifiserer hvilke læringsmål LIS skal oppnå for å bli spesialist, hvilke læringsaktiviteter som må gjennomføres for å oppnå kompetansen, og ved hvilken læringsarena læringsmålene kan godkjennes.

Kort tid etter ansettelse skal leder i samråd med LIS utarbeide en individuell gjennomføringsplan. I denne legges det en plan for når LIS må påregne å gjennomføre sin spesialiseringsperiode ved andre interne læringsarenaer eller ved samarbeidende helseforetak, angitt med tentativ dato og avtalt normert varighet. Den individuelle gjennomføringsplanen skal være helhetlig og gi en strukturert oversikt over utdanningsløpet for den enkelte LIS. Den individuelle gjennomføringsplanen legges inn i Kompetanseportalen.

Individuell gjennomføringsplan revideres ved endringer som får betydning for utdanningsløpet og oppdateres i Kompetanseportalen.

Læringsmålsplanen og den individuelle gjennomføringsplanen utgjør til sammen en individuell utdanningsplan.

Vurdering og dokumentasjon av oppnådde læringsmål

For å sikre at LIS kan oppnå faglig progresjon og tilegne seg kompetansekrav i spesialistutdanningen, vil det gjennomføres regelmessig kompetansevurdering enten i dialog med veileder, supervisor eller via evalueringskollegium.

Leder har overordnet ansvar for at læringsmål vurderes og godkjennes.

De enkelte læringsaktiviteter vurderes og loggføres i Kompetanseportalen. Noen læringsaktiviteter godkjennes via egenregistrering, og noen godkjennes av supervisor eller veileder. Læringsmålet sendes så til leder for endelig godkjenning. Et utvalg læringsmål godkjennes etter evaluering i evalueringskollegium.

Utdanningsutvalg og utdanningsansvarlig overlege

I Helgelandssykehuset har hver spesialitet et utdanningsutvalg på tvers av læringsarena/lokalisasjon. Formålet med utdanningsutvalgenes arbeid er å legge til rette for at LIS får gode og koordinerte utdanningsløp, og når de definerte læringsmålene i utdanningsplanen.

Utdanningsutvalget består av klinikkssjef og representanter for LIS og overleger fra alle lokalisasjoner. Det er utdanningsansvarlig overlege som leder utdanningsutvalget og som også er Helgelandssykehusets representant i det regionale utdanningsrådet i spesialiteten.

Utdanningsansvarlig overlege har en koordinerende rolle for å bidra til å kvalitetssikre utdanningen i spesialiteten, og har en rådgivende funksjon inn mot linjeledelsen i klinikken. Utdanningsansvarlig overlege skal være en pådriver for utdanningen av LIS med særskilt oppmerksomhet på utdanningsplanen, oppfølging og veiledning, internundervisning og videreutvikling av utdanningen i spesialiteten.

Tillitsvalgte

Helgelandssykehuset skal ha foretakstillitsvalgt med vara og en hovedtillitsvalgt for hver lokalisasjon (Sandnessjøen, Mosjøen og Mo i Rana) for både Overlegeforeningen og Yngre legers forening. Enkelte klinikker, avdelinger og enheter har også egne plasstillitsvalgte.

Foretakstillitsvalgte for Yngre legers forening er medlem av overordnet utdanningsutvalg, og tillitsvalgt for LIS1 er medlem av LIS1-komiteen.

Kontakt

For spørsmål om spesialistutdanningen ta kontakt med:

Seksjonsoverlege/utdanningsansvarlig overlege Anna Ildgruben (Mo i Rana):

Anna.Katarina.Ildgruben@Helgelandssykehuset.no

Seksjonsoverlege Liv Einmo (Sandnessjøen): Liv.Einmo@Helgelandssykehuset.no

Avdelingsleder Kristine Hellesvik (Mo i Rana): Kristine.Hellesvik@helgelandssykehuset.no

Avdelingsleder Petter Dahle (Sandnessjøen): Petter.Stausland.Dahle@Helgelandssykehuset.no